

MERHAMETİN GÜCÜ: KÖTÜYE YOL VEREN İYİ BİR KALP

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemîn alâ külli hâlin ve fî külli hîn. es-Salâtü ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefî'i'l-müznibîn Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihi ve sahbihi ve men tebi'ahu bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emmâba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân ve inne efdale'l-hadîsi kitâbullâhi ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sahibihâ fi'n-nâr.

Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ennehu kâl:

«غُفِرَ لَامْرَأَةٍ مُومِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ

يَلْهَثُ، قَالَ: كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ، فَنَزَعَتْ خُفَّهَا،

فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا، فَنَزَعَتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ، فُغِفِرَ لَهَا

بِذَلِكَ»

Ğufira li-mre'etin mûmisetin merrat bi-kelbin alâ re'se rakiyyin yelhesü. Kâle: Kâde yektülühu'l-ataşü, fe-neze'at huffehâ, fe-evsekathu bi-hımârihâ, fe-neze'at lehu mine'l-mâi, fe-ğufira lehâ bi-zâlike.

Sadaka Rasûlullâh, fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerine olsun. Rabbimiz Teâlâ dünya ve âhiretin hayırlarına, saadetine cümlemizi nail eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi vesellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar okuyup taallüm ve tedeyyün eylemek üzere toplanmış bulunuyoruz. Okuduğumuz hadîs-i şerîfi Buhârî *rahmetullahi aleyh* Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'ten* nakil ve rivayet eylemiş.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, merhametin, iyiliğin insana nasıl fayda sağlayacağını bu hadîs-i şerîfi ile bize bildirmiş oluyor. Enteresan bir misal.

Ğufira li-mre'etin mûmisetin. "Mûmise bir kadına mağfiret olunur." Mûmise, "kötü kadın" demek. "Kötü yola düşmüş, zâniye olan bir kadın affolundu."

Merrat bi-kelbin alâ re'se rakiyyin. "Bir kuyunun başında bekleyen bir köpeğin yanından geçiyordu." *Yelhesü.* "Bu köpek sıcaktan, dilini sarkıtmış, şiddetli bir susuzluktan dolayı nefes alıp duruyordu. Bu kötü kadın, bir kuyunun başında suya yetişemeyen, susuzluktan dili sarkmış, nefes nefese kalmış olan bir köpeğin yanından geçerken..."

Kâle: Kâde yektülühu'l-ataşü. "O köpeği o susuzluk, neredeyse ölüm derecesine getirmişti." Ölümcül derecede susuz kalmış bir köpek bu, susuzluktan bitab olmuş. Ona acıdı bu kadın da. *Fe-neze'at huffehâ.* "Ayağından çarığını, meshini, pabucunu çıkarttı." *Fe-evsekathu bi-hımârihâ.* "Başörtüsüne onu bağladı." Kendisi aşağı inemiyor, yetişemiyor ama başörtüsüne onu bağladı, o pabucu, o meshi. *Fe-neze'at lehu mine'l-mâi.* "Bu zavallı hayvancağız için aşağıdaki sudan kendi pabucuyla su çekti, çıkardı." *Fe-ğufira lehâ bi-zâlike.* "İşte bundan dolayı Allah onu aff u mağfiret eyledi."

Muhterem kardeşlerim!

Anlaşıyor ki imkanlar olmayan bir yerde, bir kuyunun başında; zincir yok, kovası yok, aşağı inmek mümkün değil. Su aşağıda,

işte o zamanın, o bölgenin imkanlarıyla ilgili şeyler bunlar... Biz[im] elhamdulillah, şimdi musluklarımızdan sular akıyor. Kuyudan su çekip de insanın ellerinin yara olması durumunda bulunduk. Kuyulardan kovalarla su çekile çekile insanın avuçlarının içi kızarırdı, kabarırdı, patlardı, o da unutuldu. Aşağılardan, uzaklardan, çeşmelerden sular getirilirdi, testilerle, tenekelerle; onlar unutuldu. Şimdi herkesin evinde şarıl şarıl sular akıyor.

Böyle olmayan eski bir zamanda, bir kuyunun başına bir köpek gelmiş, anlaşılıyor ki suyu istiyor köpek, suyun orada olduğunu sezinlemiş, oraya kadar yanaşmış ama, (...) müthiş bir sıcak (...)cayır cayır yanıyor. Susuzluktan ölecek dereceye gelmiş hayvan, oraya kadar gelebilmiş. Hayvan olduğu için aşağıdaki sudan istifade etmesi mümkün değil. Bir kötü kadın oradan geçiyor -kötü kadın olduğunu söylüyor- yani günahkâr, yanlış yola düşmüş bir kadın ama demek ki kalbinde insanlıktan, merhametten parça kalmış. Yani her insan yüzde yüz kötü değildir, her insan yüzde yüz iyi değildir.

İyi insanın bazen sapar, kusurlu tarafları olabiliyor, kötü bir insanın da iyi tarafları

olabiliyor. Bazen o iyi tarafı coşar, galeyana gelir, harekete geçer, o insanı kötülükten çeker doğru yola getirebilir. Bazen de iyi insanın içindeki bir kötülük damarı kıpırdar, onu alır, maalesef kötü yola sevk eder, yanlış işler yaptırır. Dağın başında ibadet edip dururken şehre indirir, nice nice günahlar işletir, Rabbimiz'in huzuruna mücrim, âsî, suçlu bir ruh olarak götürtebilir.

Bütün bunlardan tabii, bize çıkan ders şudur ki; insan bugünüyle mağrur olmamalı, bugünkü hâliyle mağrur olmamalı, ne oldum dememeli, ne olacağım demeli, âkıbetinin hayır olmasını Allah'tan istemeli. “Ben şu anda çok şükür camiindeyim, ya Rabbi şu anda çok şükür ibadetimi yapabiliyorum, ya Rabbi çok şükür şu anda sıhhatliyim, afiyeteyim ama: Bu sıhhatimi, afiyetimi daim eyle, bu yolda beni daim eyle, fikrimde, şükürümde daim eyle, aman ya Rabbi beni bu nimetlerden, imandan, doğru yoldan ayırma; beni sıhhatten, âfiyetten mahrum eyleme; başkasına el açtırma, başkasının karşısında boyun büktürme, başkalarının karşısında rezil rüsvâ eyleme. Ezelî düşmanımız şeytandır, bana musallat eyleme, şeytanın maskarası

olup da beni gülünç duruma düşürme, nefsin esiri olup da sana âsî duruma düşürme ya Rabbi.

Biliyorum, hissediyorum, anlıyorum, görüyorum ki sen yardım edersen kurtulurum, yardım etmezsen halim fena olur. Hiç övünecek bir tarafım yok, hiç güvenecek bir tarafım yok; ancak senden yardım isterim, ancak sana güveniyorum ya Rabbi; merhamet eyle, lutfeyle, kerem eyle beni yolundan ayırma ya Rabbi.” diye iltica etmemiz lazım, içlerimizi bilmemiz, kusurumuzu anlamamız, biçareliğimizi idrak etmemiz lazım. Her şeyin Rab-bimizden geldiğini, her lütfun O’nun eseri olduğunu bilmemiz lazım.

İşte bu kadıncağız da kaderin sevkiyle yanlış bir yola düşmüş, darbe yemiş, kötü bir kadın ama içinde iyi bir damar, iyi bir huy, iyi bir hal kalmış; böyle olunması lazım. Adam kumarbaz olur, bakarsın yaptığına pişman. Adam sarhoş olur biraz kurcalarsın, bakarsın; pişman. Adam sigara içer biraz bakarsın, konuşursun sohbet edersin; pişman. “Ah hocam, öyle pişmanım ki bırakamıyorum şu mereti” filan diye dert yanar size.

İşte bu kadıncağız da demek ki içindeki o güzel tarafının bir eseri olarak o köpeğe bakmış, acımış, “Ben suyu içebiliyorum canımı kurtarabiliyorum, içimi rahatlatırabilirim ama bu zavallı hayvanın böyle bir şeye gücü yok.” demiş.

Dikkat edilirse muhterem kardeşlerim, bir köpek karşısında merhameti galeyana gelmiş cûşa gelmiş. Evet bir insana merhamet etmek normaldir, bir çocuğa merhamet etmek normaldir, sevimli bir hayvana merhamet etmek normaldir ama köpek biraz kimsenin sevmediği bir hayvandır. Taşlayıp, sopayı kaldırıp kovaladığı, ittiği bir hayvandır. Ona rağmen “bu zavallının yazık canı var” diye acımış. Ve imkan yok elinde; kova yok, ip yok; çare aramış, pabucunu çıkarmış pabucu oraya geçiremiyor suyun olduğu yere, başörtüsünü çıkarmış, ucunu bağlamış, sarkıtmış filan... Yani ilk defada bir iyilik yapmak istemiş, sonra o köpeğe o suyu içirmiş, o susuzluktan kurtarmış.

İşte bu merhametten Allah onu mağfiret eyliyor. Nasıl mağfiret eder günahkârken? Doğru yolu gösterir, tevbe ettirir, ondan sonra iyi ömür sürdürtür, salih ameller işletir,

mağfiret eder, cennetine sokar, cemaliyle müşerref eyler.

İslam, İslâm'dan önceki kusurların hepsini siler. Bir insan kâfir olur, yaşar yaşar, imana gelirse evvelki işlediği günahların hepsi silinir, İslâm'dan önceki kusurlarından hesap, sorgu sual olmaz, geçer gider kurtulabilir. Tevbe, tevbeden önceki kusurları, günahları affettirir. Elhamdülillah Allah'ın böyle nice lütufları vardır.

Mesela kıldığımız namaz bir önceki namaz ile aradaki günahları affettirir. Bundan sonraki namaz, bu namazla aradaki günahları affettirir. Tutacağımız ramazan orucu, bir önceki ramazanla arada geçen günahları affettirir. Yapacağımız bir umre bir önceki umre ile aradaki günahları affettirir. Bir insanın dilinden, kalbinden pişman olup "tövbe ya Rabbi, estağfirullah ya Rabbi" demesi günahları affettirir. Büyük günahlardan kaçındığı, sakındığı zaman bir insan; aklının ermediği, farkına varmadığı küçük günahları Allah affettiğini bildiriyor.

O bakımdan Rabbimizin lutf u keremi ve insanın temizlenme, affolma vesileleri pek çoktur. Rabbimiz affeder, affettikçe yolunu

gösterir, hidayetini verir, insanı kurtarır. Demek ki bu kadıncağz da böyle bir merhametten, hayrından dolayı Allah'ın hidayetine, hikmetine, lutfuna, hidayetine mazhar olmuş. Ondan sonra neticede mağfiret olmuş, Allah'ın cennetiyle cemaliyle müşerref olmuş.

Allah hepimize güzel duygular versin. Bilhassa merhamet duygusu önemli, hayırlı bir duygudur. “Onun da çoluk çocuğu var yazık, onun da kalbi var yazık” diye karşımızdaki kendimizin yerine koyup, kendimizi onun yerine koyup biraz insaflı düşünmek, “Ben bunun yerinde olsaydım, bana bu muamele yapılsaydı benim halim ne olurdu?” diye [düşünmek] , bu güzel bir duygudur. Allah hepimizi merhametli eylesin.

Merhametli olana yerdekiler [ve] göktekiler merhamet eder. Yani melekler, mahluklar, hepsi merhamet eder. Merhamet etmeye merhamet olunmaz. Merhamet etmeye, acıma duygusu olmayana merhamet olunmaz. Allah onun cezasını verir.

Zalim yine bir zulme giriftâr olur âhir
Elbette olur hane yıkanın hanesi viran.

Bir zalim sonunda bir başka zalimin pençesinde perişan olur, ettiğini bulur. Başkasının ailesini yıkan bakarsın bir zaman gelmiş ailesi başına yıkılmış, çatısının altında kalmış olur. Başkasının kapısını çalan bakarsın bir zaman sonra kendisinin kapısı çalınmış. Aynı felakete kendisi maruz kalmış.

Onun için adaletle idare etmeyi düşünelim, Allah'tan korkalım, güzel huylara sahip olalım, bilhassa merhametli olalım, acıma duygusu kuvvetli insanlar olalım. Hemcinslerimize acıyalım, etrafımızdaki çeşitli mahluklara da acıyalım. Yani işte köpek, kuş, kedi, karınca, çeşitli varlıklar.

Peygamber Efendimiz'e bir zât geliyor, "Ya Resulallah bir havuz yaptım, kuyudan bin bir zahmetle su çekiyorum, ellerim acıyor, kova kova o havuzun içine suyu döküyorum kendi develerim yesin içsin diye, o havuzdan suyu çekiyorum çekiyorum fakat çok ihtiyarladığı için, yük taşıyamadığı için, işe yaramadığı için salıveriyorlar; avare, sahipsiz, boş develer de geliyor o sudan içmek istiyorlar, ne yapayım?" diyor. "Onları da sula" diyor Peygamber Efendimiz.

“Çünkü her can sahibinin, her ciğer sahibinin böyle sevindirilmesinde sevap vardır” diyor. Demek ki hayvan deyip geçmemek lazım, onları da sevindirecek çareler aramak lazım. Dedelerimizin zarafeti, kibarlığı, efendiliği işte bu hadislerden ortaya çıkıyor muhterem kardeşlerim. Köşkler yapıyorlar, evler yapıyorlar; evlerinin üst köşesinde, çatısının alt tarafına bakıyorsun oyuncak bir kuş köşkü yapmış. Serçeler de oraya yuva yapsın diye ona böyle bir yuva yapıvermiş.

Efendim bakıyorsun vakıf bırakmış, uçmayan kanadı kırık olan leylekler bu vakıftan kazanılan paralarla bakılsın, bakıyorsun çeşitli hayırlar geriye bırakmışlar; şu köprü yapılsın, filanca yerde şu hastane yapılsın, falanca yerde şu çeşme yapılsın gibi şeyler. Allah hepimize de böyle güzel hayırlar yapmayı, sadaka-ı câriyeler tesis eylemeyi, vefatımızdan sonra sevap kazanmamıza sebep olacak eserler arkada bırakmayı nasip eylesin.

a. Gadap Şeytandandır

«الْغَضَبُ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَالشَّيْطَانُ خُلِقَ مِنَ النَّارِ،
وَالْمَاءُ يُطْفِئُ النَّارَ. فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَغْتَسِلْ.
كَر، وَابْنُ النَّجَّارِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ»

*el-Ğadabü mine's-şeytâni ve's-şeytânü
hulika mine'n-nâri. Ve'l-mâu yütfiu'n-nâra.
Fe-izâ ğadıbe ehadüküm fe'l-yeğtesil.*

Ebû Nuaym el-İsfehânî rivayet etmiş. Gazap ile ilgili bir ifadesi var burada Peygamber Efendimiz'in. Gazap dediğimiz şiddetli kızgınlık, sinirlenme, öfkelenme, öfke diyoruz.

Gazap neredendir? Şeytandandır. Yani Rahmânî değildir. Birden içine bir kızgınlık çöküyor bir kin bir öfke kalkıyor, insanın artık akli başından gidiyor. Bu neredendir? Şeytandandır. Gazap şeytandandır. Şeytan da ateşten yaratılmıştır. Ateşi su söndürür. O halde sizden biriniz gazaplandığı, öfkelenildiği, fena halde sinirlendiği zaman, kalksın abdest alsın, gusül abdesti alsın, duş alsın; böylece bu harareti, bu kızgınlığı, -kızgınlık diyoruz değil mi, öfke yerine kızgınlık diyoruz o da hararet kelimesi gibi bir şey, kızmak ısınmakla ilgili böylece söner diyor.

Tabi çok hoş bir tavsiye, çok güzel, mükemmel bir tavsiye. Gerçekten de insanın âsâbı bozulduğu zaman, fena halde sinirlendiği zaman gider bir abdest alırsa kurtulur. O öfkesi geçer, sakin bir şekilde düşünmeye başlar. Hele çok daha fazla sinirlenmişse gider bir gusül abdesti, bir duş alıverir, başı boynu tepeden tırnağa bir yıkayıverirse hem sevap kazanmış olur, hem o gazabı geçer, hem de o gazaptan dolayı, parlamadan, öfkelenmeden dolayı çeşitli zararlar frenlenmiş olur.

Ya eline bıçağı kaptığı gibi karşı tarafa saldıracak, ya kıracak, ya dökecek, ya bağırarak, ya çağırarak, ya küsecek; bir şey olacak tabi o öfkenin sonu. Öfkeyle kalkan zararlarla oturur. Dedelerimiz çok nefis olarak tesbit etmişler, öyle bir (...) tespit eder gibi bir fotoğrafta: Öfkeyle kalkan zararlarla oturur. Cam kırılmış, kapı kırılmış, pencere kırılmış, kafa göz yarılmış, zarar; biraz sonra “keşke yapmasaydım, birden dayanamadım aklımı kaybettim, kendimi kaybediverdim” filan.

İşte bu gibi durumlarda hemen ilk iş, “La havle ve la kuvvete illa bi’llahi’l-alüyyi’l-azîm” demek veya “La ilahe illallah” demek

veya “Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed” filan demek, ilk önce şeytanı aradan def edecek bir söz söylemektir.

Bu Suudi Arabistan'da ziyaret edip oradaki halkla biraz kaynaşmış olan kimseler bilirler. Suudi Arabistan'da insanlar sinirlendiği zaman küfür filan olmuyor. Bizde çok fena, bizde ahalinin alışkanlıkları çok fena. Ağzını açıp gözünü yumduğu zaman ağza alınmayacak, düşünülmesi bile kötü olan, çok korkunç, çirkin sözler söylüyorlar.

Suudi Arabistan'da iki kimse kavga etti mi böyle çirkin küfürler hiç duymuyorsunuz. Fena halde sinirlenmiş iki kişi hemen birbirlerine “salli ala'n-nebî” diyorlar, yani peygambere salât u selam getiriyorlar. Veyahut “La havle ve la kuvvete illa billah” diyorlar. Böyle mübarek sözler işin içine girdiği zaman şeytan def olup gidiyor, kışkırtma da kalmıyor.

Bizim fakültede bir sekreter vardı. Mübarek bir insandı. İyi bir kardeş, arkadaştı Allah rahmet eylesin. “Bir gün bana telefon açtılar, [karşıdaki] Arapça bir şeyler söylüyor.” diyor. “Ben ne dediğini anlıyorum ama ona derdimi anlatacak kadar kuvvetli Arapçam yok. Çat pat iki kelimeyle, üç kelimeyle bir şeyler söy-

lemek istiyorum, anlatamıyorum.” diyor. Aklına gelen bir başka iki kelimeyle çat pat bir şeyler söylemek istiyor. Tabi tam cümleleri kuramadığı için Türkçe fikrini konuşa konuşa anlatamıyor. “Anlatamayınca sıkıldım telefonda” diyor.

“La havle vela kuvvete illa billah” demiş ama kendisinin sıkılmasından demiş, öyle “anlatamıyorum, nasıl anlatsam” gibilerinden. “Meğer ‘La havle ve la kuvvete illa billah’ demek Araplara ne büyük şeymiş, ‘ben sana ne yaptım da la havle ve la kuvvete illa billah diyorsun’ diye telefonun karşısındaki kızdı bana, bir bağırdı bir çağırdı!” diyor. “Be adam ben sana bir mesele soruyorum sen bana niye böyle [diyorsun], yani çok asabileştin” manasına geliyor sanmış o sözü. Tabi böyle şeyler geçmiş idi o rahmetliyle aramızda. Cümle geçmişlerimizin Allah gani gani ğüfur eylesin. Tüm alimler de gelip geçiyor insanlar arasından, hatıralar kalıyor kardeşlerim.

İki hafta önce mesela İzmit’teydik, kardeşimizle oturduk konuştuk, bizim arabamızı boyamış, tamir etmiş bir kimseydi, geçen hafta Bulgaristan'dan Almanya'ya giderken

çok fena bir trafik kazası yapmış. Dün İdlip'te cenaze namazını kılmışlar, defnetmişler. İnnâ lillah ve innâ ileyhi râci'ûn. Göçmüş gitmiş. Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin, ona da rahmet eylesin. Bizlere de basiretli, hayırlı, uzun ömürler ihsan eylesin. Günahlardan uzak olmamızı, sevaplı işler yapmamızı nasip eylesin. [Her işimizi] öfkeyle, gazapla, değil de düşünce düşünce yapmayı nasip eylesin. Merhametli olmamızı nasip eylesin.

الْغُدُوُّ وَالرَّوَّاحُ فِي تَعْلِيمِ الْعِلْمِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ
الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. أَبُو مَسْعُودٍ، وَابْنُ النَّجَّارِ، عَنِ
ابْنِ عَبَّاسٍ.

*El-Ğudüvvü ve'r-revâhu fî ta'lîmi'l-ilmi¹
efdalü inde'llahi mine'l-cihâdi fî sebîlillâhi.*

Deylemî İbn Abbas *radıyallahu an-
hümâ'* dan rivayet eylemiştir.

Bu hadîs-i şerîfi muhakkak çok dik-
katli bir şekilde dinleyin ve kelimelerini hatı-
rınızda tutun muhterem kardeşlerim. Pey-
gamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri
buyuruyor ki:

¹ Sohbet kaydında “fî taallümi'l-ilmi”

El-Ğudüvvü ve'r-revâhu. "Sabah yolculuğu veya akşam seferi, sabahleyin yola yürümek, geçmek yani sabahın erken vaktinde, kuşluk vaktinde veyahut akşam vaktinde yürümek gitmek..." *Fî ta'lîmi'l-ilmî.* "İlim öğrenme uğruna, ilim öğrenmek için sabahleyin kalkıp yürüyüp gitmek veya akşamleyin kalkıp yürüyüp gitmek." Bu nedir? *Efdalü inde'llahî mine'l-cihâdi fî sebîlillâhi.* "Allah'ın yanında, Allah yolunda cihat etmekten daha faziletli bir durum[dur]"

Şimdi bu size bir müjdedir. Ne gibi bir müjdedir? Allah sizlere verdiği zaman güzel oluyor. İşte bu haliyle bu cemaatin içinde beş altı kardeşimiz olsa, gerisi muhtelif yerlerden bu gibi hadîs-i şerîfi dinlemek üzere gelen kardeşlerimizdir, demek ki onlar "hadis öğreneceğiz, vaaz dinleyeceğiz; Allah'ın emirleri, Peygamber Efendimiz'in hadisleri okunacak" diye sevap bekleyerek kalkıp geliyorlar, demek ki bu Allah yolunda cihat etmekten daha da sevaplı oluyor. Neden?

Çünkü Allah yolunda cihadı da ancak bilen insanlar yapar. Yani Allah yolunda cihat ediyorum sanar, bazı insanlar vardır ki nefsinin sebebiyle cihat eder, bazısı maddi sebep-

le cihat eder. Cihat ediyorum der ama cihat değildir o, aslında nefsinin bir oyunudur veyahut bir menfaat duyuyordur veyahut daha başka bir şeydir. İnsanın Allah yolunda gerçekten makbul bir cihat yapmasını insana ilmi öğretir, hadîs-i şerîfler ayet-i kerimeler öğretir.

Cennetin kapısının[d]a alim ile şehit karşı karşıya gelmişler, yan yana, hangisi önden geçecek diye şehit demiş, “ben canımı verdim Allah yolunda, tabi herhalde ilk önce benim girmem lazım.” Allahu Teâlâ Hazretleri meleklerine buyurmuş ki: “Sorun o şehide ki canını benim yolumda niçin verdi?” Sormuşlar ki, “Kur’an-ı Kerim’de, kitaplarda öğrendik, alimlerimizden Allah yolunda can vermek, şehit olmak çok sevapmış, insan sorgusuz sualsiz cennete gidermiş diye duyduk. Onun için biz de savaştık öldük, canımızı verdik.” diye cevap verince: “O halde,” demiş, “size bu hayırlı yolu öğreten alimler sizden önce geliyor, onlar önce girecek.” diye alim önünden cennete girmiş hadîs-i şerîflerde bildirildiğine göre.

O halde muhterem kardeşlerim ilim öğrenmeye gayret edelim, dinimizin ahkâmını

belleyelim, cahil ve gafil kalmayalım, hangi şeyler sevaptır hangi şeyler günahtır hem kendimiz öğrenelim, hem hanımlarımıza öğretelim, hem çocuklarımıza öğretelim, böylece sevaplı işleri yapalım, gafil vakit geçirmeyelim, cahilane işler yapmayalım.

b. Yılbaşı Kutlamaları

İki üç gündür konuştuğum yerlerde hatırlatıyorum, bu akşam ocak ayı başlayacak, 88 bitecek 89 yılı başlayacak. Sevgiyle günaha birkaç gün önceden içkiler, mezeler, eğlence yerlerindeki masalar, biletler her şeyler hazırlandı, niyetlendiler, bu akşam vur patlasın çal oynasın eğlenecekler sabahlara kadar; başlarında külahlar, konfetiler, danslar, içkiler, kahkahalar... Bunların hepsi günah, hepsi günah bunların, hepsi bizim dinimizde aslı olmayan Allah'ın sevmediği şeyler.

İçki günah, kadın günah, kumar günah, aşırı eğlence aşırı gülmek günah, hepsi günah. İnsanların çoğu bugün -yani şu camiide olanlar inşallah böyle bir günaha bulaşmayacaklar da- o günahlara kaç günden beri hazırlanıp duruyorlar. Kaç günden beri hazırlanıyorlar, o günahları işleyecekler.

Halbuki bu günahları işleyen kimseler şehitlerin çocukları, mübarek Müslümanların evlatları. Şu bölge[nin] %99'u ahali olarak Müslüman kimselerdir. Kimisi Kafkasya'dan gelmiş, orada Ruslarla Allah yolunda cihat etmiş Şeyh Şamil'lerin, Hacı Murad'ların çocukları. Kimisi Bulgaristan'da, Yugoslavya'da, Romanya'da İslâm'ı yaymış olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin çocukları ama şimdi dinlerini unutmuşlar, yanlış yollara belirttirmişler, Hıristiyanların bütün adetlerini, asıl Hıristiyanlıkta bile olmayan, uydurma Noel baba eğlencelerini, başka bir dinin inançlarını utanmadan, arlanmadan, sıkılmadan yapıyorlar.

Hıristiyanlar çam ağacı dikiyorlar, çam ağacını ışıklarla süslüyorlar; onların inancına göre Hz. İsa güya o çam ağacına inecekmiş o gece, onlar onu bekliyorlar Hıristiyanlık inancından dolayı, o çam ağacını bekletiyorlar. Halbuki aslı astarı yok cezası yok. Bizim memlekette de yılbaşı olduğu zaman şuursuz bir şekilde çam ağaçları kesiliyor, çam ağaçları süsleniyor yani bir gafillik, bir cahillik gidiyor.

Geçtiğimiz senelerin birinde bizi bir eve davet etmişlerdi, ocak ayının sonlarında, son gününde. Hocamız *rahmetullahi aleyh* “Ben gidemeyeceğim, siz gidin.” dedi. 15-20 kişi kalktık oraya gittik. Bu evin sahibi olan hacı teyze eli tesbihli, kendisi namazlı niyazlı, hafız teyze; eve girdik bir de baktık ki bir köşesinde çam ağacı hazırlanmış, tam yılbaşı için tertibi şey derme çatma yapılmış. Arkadaşlarla hayretler içerisinde kaldık. Ben çocuk aklımla o zamandan anladım ki çok çalışmamız lazım. Bu memleketin ahalisi çok şaşırmış, az değil. “En akıllısı deli Bekir o da zincirde yatur” dedikleri gibi o hale düşürmüşler.

Onun için muhterem kardeşlerim dinimizin aslını, esasını iyi öğreneceğiz bu bir. Öğrendiğimizi iyi uygulayacağız iki. Başkalarına söyleyeceğiz, nasihat edeceğiz; emr-i maruf, nehy-i münker yapacağız. “Etmeyin, günahdır, yazıktır, seneye böyle günahkar bir şekilde başlarsanız o senenin içinde siz hayırla karşılaşacak mısınız? Bütün seneniz şerle günahla, şeytanla geçecek.” diye nasihat etmemiz lazım.

Allahu Teâlâ Hazretleri hepimizi gaflet uykusundan uyandırır. Yani onları günahlardan döndürsün de bizi de İslâm için çalışmaların gevşekliğimizden kurtarsın. Çünkü onların o kötü duruma düşmeleri Müslümanların İslâm'ı iyi öğretememelerinden doğuyor. Çünkü dedelerimiz, ecdadımız yabancı diyarlara tek başlarına gelmişler, azınlık halinde gelmişler; anlata anlata İslâm'ı öğretmişler, ahalileri Müslümanlığa döndürmüşler. Bir avuç Medine'nin Müslümanı bütün dünyaya yayılmış maya olmuş. Hani hamurun içine bir parça maya koyuluyor da bütün ekmeğin içindeki unun ekmeğe olmasına yardımcı oluyor, onlar dünyada imanın mayası olmuşlar, her tarafa imanı öğretmişler.

Biz %99'u Müslüman olan bir ülkede İslâm'ı evlatlarımıza öğretememiştir. Şehitleri, hafızların, hocaların, has Müslümanları, gazilerin çocukları, bakıyorsun kâfirlerin örfünü, âdetini, giyimini kuşamını, düzenini, içkisini kumarını zinasını almış; onları benimsemiştir kimisi, kendisini yabancı hissediyorlar. Münevver muhitlerde gezdiğim zaman şöyle bakıyorum; ben azınlıktayım, ekseriyet baş-

ka, başka istikamette. Onlar da bana yabancı gibi bakıyorlar.

Kızımın oturduğu apartmanda üç blok var. “Üç bloktaki kişiler sırf bize Müslümanlıktan dolayı kızıyorlar [baba]” diyor. “Niye başlarını örtüyor bunlar, niye bunlar böyle örtülüler?” diye kızıyorlar. İçkili, şeyli böyle insanlar bir acayıpleşti. Çok çalışmadığımız için kusur bizim.

Bir de muhterem kardeşlerim!

Kur'an-ı Kerim'de deniliyor ki; eski ümmetlere, yani puta tapan, aya, güneşe, yıldız, taşa, ağaca tapan eski ümmetlere Allah bir peygamber gönderdiği zaman, o peygamber tabi onları doğru yola çağırdı. “Ey insanlar, bırakın bu batıl yolu, bırakın bu putları Allah'a inanın, Allah'a kulluk edin, imana gelin, şirki bırakın” diye nasihat ettiler. O nasihat edilen şehir halkları umumiyetle ne dediler? Kur'an-ı Kerim'de bildirildiğine göre bize, “Biz senin sözün üzerine dedelerimizin yolunu elbette bırakmayız. Dedelerimizin, ecdadımızın örfünü, töresini, yolunu hemen senin bir sözün üzerine bırakmayız.” dediler.

Şimdi muhterem kardeşlerim, bu soruyu ben de size soruyorum. Biz müminler; kâfir-

ler, müşrikler kadar bir sıdk-ı sadakat, vefakâr olamayacak mıyız? O kâfirler, o müşrikler, o batıl yolun yolcuları kendi eski yollarına vefalarından, bağılıklarından dolayı bırakmayız diyorlar, doğru yola gelmekte diremiyorlar yani, doğruya geri gelmiyorlar. E biz doğru yolun yolcularıyız, hak yoldayız, pırıl pırıl bir yoldayız, bizi batıla çağырdıkları zaman hak yol bizim memnun olduğumuz yoldur, bu bizim yolumuzdur, biz bundan memnunuz, doğru yol budur, biz bunu bırakmayız niye diyemiyoruz?

Yolumuz hem daha güzel, kaygan yol daha fena, nasıl oluyor da müşrikler kadar bir vefa gösteremiyoruz? Müşriklerin kişilikte gösterdikleri vefa kadar vefayı müminler, halis, muhlis kullar İslâm'a karşı bu vefayı gösteremezse bu işin sonu nereye varır? Allah hepimize vefa, sebat duygusu versin, gayret versin. Gayret demek biraz da kıskanmak demek. İnsan dinini kıskanacak. Dinine böyle bir şey gelmesine razı olmayacak. Biraz gayretli olacak.

Allahu Teâlâ Hazretleri aramızdaki canilerin yaptığı beyinsizce, gafilce, canice işlerden dolayı azabı gönderip bizi de onların ya-

nında azaba uğratmasın. Onları doğru yola çekmek hususunda olanca gücümüzle çalışmayı bizlere nasip eylesin.

İnsan tek başına kalsa bile “sizin yaptığınız doğru değil, ben bunu uygun görmüyorum, bunu yapmayın” diye söyleyecek. Hiçbir zaman o günahkârların günahlarına rıza göstermeyecek, kâfirlerin küfrüne rıza göstermeyecek. İşte bu şuura sahip olduğumuz zaman kurtuluruz. Ama sadece hocalar kötülüğü söylerse, sadece camideki mübarek cemaat dinlerse yetmez. Çünkü biz azınlıktayız; ben bunu hissettim artık, biz dünyada çok küçük bir azınlığız. Az Müslümanlar, çok az insanlarız biz. Ekseriyet keyfinde, zevkinde, safasında (....) giyiminden kuşamından, kafasından, gülüşünden, tavrından, selamından, kalkışından oturuşundan belli, kim gitmiş doğru yoldan sapmış gitmiş. Allah hepimize hidayet versin. Onların cezasını bize uğratmasın, onlar için çalışmayı da cümlemize nasip eylesin.

«الْغَرِيبُ إِذَا مَرِضَ فَانظَرَ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ
وَمِنْ أَمَامِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، فَلَمْ يَرَ أَحَدًا يَعْرِفُهُ، يَغْفِرُ

الله لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ. الدَّيْلِمِيُّ، وَابْنُ النَّجَّارِ،

وَالرَّافِعِيُّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

el-Ğarîbü izâ merida fe-nezara an yemînihi ve an şimâlihi ve min emâmihi ve min halfihi, fe-lem yera ehaden ya'rifühu, yeğfirullâhu lehu mâ tekaddeme min zenbihi.

Buhârî rahmetullahi aleyh'in İbn Abbas radiyallahu anhümâ'dan rivayet ettiği bir hadîs-i şerîf.

Diyar-ı gurbette olan, kendi vatanından, kabilesinden, beldesinden, kendi tanıdıklarından, kendi grubundan uzaklara gitmiş olan kimseye, gurbete çıkmış olan kimseye garip derler. Almanya'da bir işçi kardeşimiz Almanya'da gariptir. Yani buradan kalkmıştır, gitmiştir orada bir başına yabancıların arasında kalmıştır, filanca şehirden bir yolcu gelmiş, burada bir otel odasında bir oda kiralamış, işini görürken burada duruyor.

Tabi ki şimdi bu seyahatler biraz biraz kolaylaştığı için daha rahat durumdayız. Yani hiç olmazsa diyoruz ki elimizde paramız var, gidelim her yerde otel bulunuyor, lokanta

bulunuyor, su bulunuyor, her yerde camii bulunuyor, hamam bulunuyor, banyolu oteller var... Hem yerim hem yatarım hem temizlenirim hem namazımı kılarım hem işimi görürüm; hem araba var, her türlü imkanlar var. Bu işler biraz kolaylaşmış ama eskiden böyle değildi.

Bir insan diyar-ı gurbete çıktığı zaman altınları yanına alsa, parayı yanına alsa bin dert. Çünkü yolunu keserler, altınları alırlar. Almasa bir başka türlü dert. Efendim yaya yürüse ayakları patlar. Hayvana binse hayvan ot, su ister, bilmem ne ister. Gittiği yerde otel yok bir şey yok, hana gitse hanın hali, işleyişi acayip, hancı para isteyecek filan... Yani eskiden seyahatler çok daha zormuş. O zorluğu yenmek için o zorluktan kurtulsun insanlar diye bizim dinimizde garip olan kimseye, gurbette olan, yolcu olan kimseye yardım etmenin çok büyük sevabı vardır. Ve biz elimizden geldiğince yardım ederiz.

Bir [Müslüman] iyi bir insan gördüğü zaman “hadi buyurun bizim haneye, çorbayı beraber içelim, bizim fakirhanede misafir olursun” filan diye hiç tanımadığı insanı bile, evine alır misafir eder. Tanrı misafiri derler,

“Allah'ın gönderdiği bir garip, boynu bükük insan, zavallı, ben bunu evime almazsam ne yiyecek, ne içecek, nerede kalacak?” filan diye acıyıp evine alırdı. Tabi şimdi bunlar da zorlaştı. Arabayla gidiyoruz, yolda birisi var, el kaldırdığı zaman arabamızda boş yer var ama almaktan korkuyoruz. Yolda veya mahal- lede bir insan görüyoruz da evimize çağır- maktan korkuyoruz. Yani zaman kötüleştiği için insanda böyle bir şey oluyor, tehlike olu- yor çok böyle neler neler, olaylar yazdı diye.

Gariplik yani diyar-ı gurbette olmak zor bir şey. Bir de o da hastalanırsa arkadaşı yok, kimsesi yok... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

el-Ğarîbü izâ merida. “Bir boynu bükük zavallı yolcu misafir garip efendim hastala- nınca” *Fe-nezara an yemînihi ve an şimâlihi.* “Sağına bakınca, soluna bakınca,” *Ve min emâmihi ve min halfihi*

“Önüne bakınca, ardına bakınca” Yani etrafına bakınca, birisi bana yardımcı olsa filan, kimse yok yardımcısı, boynu bükük. *Fe- lem yera ehaden ya'rifuhu.* “Kendisini tanı- yan hiç kimseyi göremeyince” Ne yapar? Mah- zun olur.

Çünkü hasta bakım ister, ihtimam ister, “ah memleketimde olsaydım çoluk çocuğum, akrabam gelecekti, etrafımda toplanacaktı, yardımcı olacaklardı, bakacaklardı” [diye düşünür]. E bu şimdi sağına bakıyor, soluna bakıyor; önüne bakıyor, arkasına bakıyor; hiç kendisini bilen kimse yok ki, yardım eden kimse yok ki, böyle bir mahzunluk çökünce. *Yeğfirullâhu lehu mâ tekaddeme min zenbihi.* “Allah onun geçmiş günahlarını bağışlar.” Allah o zaman ona mağfiret eyliyor.

c. Ne Mutlu Gariplere

Şimdi bu devirde bir de manevi gariplik var, eskiden de öyle olmuş, o da çok önemlidir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri “İslam garip olarak başladı ve garip halde dönecek. Ne mutlu gariplere!” buyuruyor. Diyorlar ki: “ya Resulallah, bu garipler diye kastettiğin nedir?” Diyor ki:

الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ

Ellezîne yüslihûne mâ efsede'n-nâsü. “İnsanların bozduklarını düzeltmeye ıslah etmeye çalışanıdır.”

İslâm garip olarak başladı ne demek?

Çok ağır sözler söylemişler, izahlar etmişler, yani muhitinde sanki bir diyar-ı gurbette yabancıymış gibi, hiç kimsenin bilmediği, tanımadığı bir şekilde ortaya çıktı İslâm, herkes yadırgadı, “kim bu ya, nereden çıktı bu böyle, bırak bu işi” filan diye Peygamber Efendimiz’i zorladılar ya, hatta şeyden filan çıkarttılar ya dışarıya. “Sen tüm ilahlarımızı çatlattın, dinimizi yıktırmaya çalışma, bizim düzenimizi bozma” diye düşman oldular.

Demek ki İslâm garip olarak başladı. Kendi memleketinde durduramadı, kendi yurdunda garip oldu, hatta onu hicrete götürmek mecbur ettiler de yabancı diyarlarda genişledi İslâm. İşte ahir zamanda da öyle garip hale gelecek. Hakikaten de emareleri görüyoruz; İslâm yavaş yavaş boynu bükük, garip, kendi öz diyarında yabancılar gibi böyle bir duruma gelmiş bulunuyor.

İşte bu zamanda böyle cemiyetinden anlayış görmeyen, kıymeti bilinmeyen, cemiyeti kendisine yabancı sayılan ama Allah’ın sevdiği kulu, doğru yolu olan, böyle kimselere garip deniliyor. Çünkü bunlar da diyar-ı gurbette gibi, etrafındakiler anlamıyor ki anlatınca, işte bunlara ne mutlu diyor Peygamber Efen-

dimiz. Ne mutlu deyince meraklanıyorlar kim bunlar diye. İnsanların bozduklarını düzeltmeye, ıslah etmeye çalışanlardır.

Demek ki biz, cemiyetimiz ne kadar bozulsun, insanlar ne kadar acayıplesse, İslâm'dan ne kadar uzaklaşsalar; ne yapacağız, insanların bozduğunu düzeltmeye çalışacağız, Allah'ın emirlerini yerine getirmeye çalışacağız, ahlakı İslâm'ı imanı yerleştirmeye çalışacağız. Günahları kaldırmaya çalışacağız, sevaplı hayırlı işleri yapmaya çalışacağız.

Evet cemiyetimizde bizi kimse anlamayacak, herkes kızacak, bağırarak çağıracak. "Bu niye örtünüyor" diyecek, "bu ne biçim adam, koskoca sakal bırakmış, komik bir duruma gelmiş" diyecek. Bunun korkulacak bir tarafı yok, sen de sakalı bıyığı kesmişsin, senin halin de bana garip geliyor ama işte artık herkes şey yaptığı için onlara garip geliyor. "Bu niye böyle uzun giyiniyor, ne lüzumu var biz adam mı yiyeceğiz" diyor. Adam yiyeceksin diye değil Allah emretti diye örtünüyor kadınlar, yani yeryüzünde de belli olmaz canavar gibi insanlar var. Allah yazmasın neler [duyuyoruz]. Evet garip olabilir ama ne mutlu o gariplere diyor Peygamber Efendimiz

Onun için muhterem kardeşlerimiz!

Kendi öz diyarımızda garip bile kalsak İslâm'dan ayrılmayalım, tek başımıza kalsak bile imandan ayrılmayalım; Allah'ın emirlerini tutmaya, tutturmaya, yürütmeye, tattırmaya, geliştirmeye çalışalım. Böyle bir durumda tek başımıza kalsak, ecel gelse, hastalansak, sağımıza baksak kimseyi göremesek, solumuza baksak kimseyi göremesek, önümüze baksak kimseyi göremesek, ardımıza baksak hiçbir tanıdığımız kimseyi göremesek, sanki Moskof diyarındaymışız, kâfiristandaymışız gibi, öyle yapayalnız boynumuzu bükünce ne olacak? Öyle olsa bile Allah işte onu mağfiret ediyor, affediyor, Allah gariplerin sevgilisi oluyor, yardımcısı oluyor. Onun için yolumuza devam, doğru yolda devam.

«الْغُلُّ وَالْحَسَدُ يَأْكُلَانِ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ
الْحَطَبَ. ابْنُ صَصْرَى فِي «أَمَالِيهِ»، عَنِ الْحَسَنِ ابْنِ
عَلِيٍّ.»

*el-Ğillü ve'l-hasedü ye'külâni'l-hasenâti
kemâ te'külü'n-nâru'l-hatabe.*

“Kıskanmak ve içinden bir kimseye kin tutmak, düşmanlık beslemek ve bir kimseyi kıskanmak. Bu iki fena huy insanın yapmış olduğu sevaplı işlerin hasenâtını yer, bitirir, yok eder.” *Kemâ te’külü’n-nâru’l-hatabe.* “Ateşin odunu yakıp, kül edip bitirdiği gibi bu ikisi yakar, bitirir, mahveder.” O halde Müslüman’ın kalbi sâfî olacak.

İnsan odur ki âyine-veş kalbi sâf ola

Sînende neyler âdem isen kîne-i peleng

Dediği gibi meşhur şair Baki’nin, insanın kalbi pırıl pırıl, ayna gibi sâfî olmalı. İnsanın kalbinde kinin ne yeri var diyor şair. Kindar olmak, düşman olmak yakışmaz. Bir kimsede bir kusur görüyorsan söyle, eğer kusur olduğundan şüphelen varsa o zaman hüsn-ü zân eyle. Veyahut onun kusuru varsa senin kendinin de nice kusurların olduğunu düşün, insanın kusursuz olmayacağını anla; merhamet et, müsamaha et, ona rağmen sev, dikensiz gül olmaz diye, içinden düşmanlık besleme, içinden o kimseye haset etme.

“Ama o nimetler içinde yaşıyor da biz burada sıkıntı çekiyoruz, reva mı böyle?” Ama ona Allah vermiş, zarar edersin, yani ona veren Allah sana da verir; haset etmekle, kıs-

kanmakla eline bir şey geçmez ki. Başkasının elindeki nimetin zevalini istemekte bir fayda yok. Fakat bu duygu vardır. Maalesef kadınlar arasında vardır, maalesef erkekler arasında nimet sahibi olan kimselere karşı böyle vardır.

Yani mahvolmasını, elinden onun kayıp gitmesini, adamın sürüm sürüm sürünmesini isterler. Hastalanmasını isterler, arabası çarpılsın, kazaya uğrasın; o zaman rahat edecek. Bu kötü bir duygu, işte bu duygu insanın içinde olduğu zaman başka sebeplerden kazanmış olduğu sevaplar gider.

Muhterem kardeşlerim!

Tasavvufsuz hakiki Müslümanlık olmaz. Bu kötü huylar tasavvufla temizlenir. Daha çok ders çıkarmak, daha âlâsını versin demek, maşallah maşallah Allah bereketini ih-san etsin, dünyada da âhirette de mutlu olsun diye herkesi sevebilmek, herkesin güler yüzlü olmasını istemek, “ben yemeyeyim, o yesin; ben giymeyeyim, o giysin” demek, o işte büyük insanların ahlakıdır, tasavvuf ahlakıdır o.

Eski insanlardan bir grup bir şehirden bir şehre geçeceklermiş. İçlerinden bir tanesi

tabi kafilenin başkanı olacak, içlerinde bir tane büyük koca alim, kamil bir kimse varmış. Bir kaç tane de genç varmış. Alim şahıs gençlerden birine yolun, kafilenin imamı, önderi, başkanı, reisi sen ol demiş. “Estağfirullah efendim siz varken bana düşer mi” falan demişler, yok siz olun demiş, hayır efendim siz olun filan.

Sonunda bu yaşlı mübarek zatı başkan yapmışlar. Başkan yapmışlar ama biraz sonra bir çölde giderken bir büyük fırtına, bir büyük yağmur, bir büyük afet... Bir mağaraya sığınmışlar, bir kayanın kovuk kısmına ama kafilenin öteki insanları ancak sığıyor. Başkan olan hepsini yerleştirmiş, kendi dışarıda kalmış, sıırıslıklam ıslanmış. “Efendim siz gelin biz dışarıda duralım.” “Yok, ben başkanım, hepinizi kayırmak, toplamakla görevliyim, siz sözümü dinleyin.” demiş, onları korumuş, başka o seyahatin, maceranın içinde başlarına neler gelmişse her şeyde kendisi fedakarlık yapmış, kardeşlerini korumuş, kollamış yani maiyyetindekileri korumuş kollamış.

İşte bu ahlak, ben yemeyeyim o yesin; ben ceza sıkıntı çekeyim, Allah rızası için sabredeyim, o kardeşime değmesin. Bu güzel

ahlak, tasavvufi ahlak, bu olursa insan nasıl Müslüman olur, amelleri de makbul olur, hasenâtı da kabul olur. Bu olmadığı zaman “ben namaz kılmıştım, ben tesbih çekmişim, ben hacca gitmişim...” Gittin ama kalbindeki gıll u gışşı silemedin. Hasetten kurtulamadın, insanların iyiliğini isteyemedin, onların sevaplarını da yaktın. İşte bunu bilmiyor insanlar. onun için mutlaka ahlakımızı güzelleştirip, kalbimizi sadeleştirmeli, nefsimizi tezkiye eyleyip, nefsimizi mutmainne sıfatına vasıl etmeliyiz.

d. Asıl Zenginlik; İnsanların Elinde Olandan Ümidi Kesmektir.

el-Ğınâ el-ye’sü mimmâ fî eydi’n-nâsi fe-ıyyâke ve’t-tama’a fe-innehu el-fakru’l-hâdıru.

İbni Abbas *radiyallahu anhümâ*’dan bir diğer hadîs-i şerîf.

Diyor ki: “Zenginlik, müstağnilik, tok gözlülük, gönül zenginliği insanların elinde olan şeylerden ümidi kesmektir. Onlara aldırmamaktır, onlardan bir şey ummamaktır, gönül zenginliği budur.”

Tamah, yani başkasının malına tamah etmek ikramına tamah etmek, parasına pulu-

na tamah etmek işte bu, hemen el altındaki paket gibidir. *El-Fakru'l-hâdıru*. Hazır paket gibidir.

Tamahkâr olmayacak insan. Tamah ne demek, ümit etmek demek. Gidiyor insanların etrafında pervane gibi dolaşüyor, iki kat gülüyor iltifat ediyor filan... Nedir umduğu, ondan kendisine birazcık bir iyilik biraz ikram gelsin filan. Bir şey bilmiyor, tamah ediyor yani. E bu fakirliktir, ondan bir şey beklemek hâl-i hazır fakirlik. İnsan tamahkâr olmayacak, tok gözlü olacak, insanların elindekilerden gönlünün tamahını kesecek. Beklemeyecek kimseden.

Allah bana verir, herkesin malı herkese mübarek olsun kimsenin, yardımına, bağışına, atâsına, ihsanına ihtiyacım yoktur diye tok gözlü olduğu zaman insan; iyi insan olur, asil insan olur. O zaman dobra dobra konuşur, o zaman serbest hareket eder.

Bir tamahı olan insan eğilir, bükülür, kıvrılır, geveler, doğruyu söyleyemez, kötünün karşısında celallenemez, yapma etme diyemez. Bu tamah fena bir duygudur. Allah hepimizi her şeyi kendisinden bekleyen, başka

hiç kimsenin önünde eğilmeyen asil, vakur kimseler eylesin. Amin.

«لَيْسَ الْغِنَىٰ عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَىٰ غِنَىٰ

النَّفْسِ»

e'l-ğınâ ğına'n-nefsi.

el-Ğaniyyü ğaniyyü'n-nefsi. Buhârî ve Müslim rivayet etmişler. *el-Ğınâ ğına'n-nefsi* diye de söylenir. Mâna şudur ki, “Asıl zengin nefis bakımından zengin olan kimse, Yani gönlü zengin olan kimse” demektir veya “asıl zenginlik gönül zenginliği demektir.” Bu mânaya geliyor.

Şimdi nice parası çok olan insan vardır ki var, tanıyoruz, merhabamız var ahbablığımız var. Kendisiyle konuşuyorsun; neredeyse cebinden çıkarıp da cebindekileri ona veresin geliyor. Adam zenginin zengini fakat öyle kıvranıyor, öyle yalvarıyor, öyle bahaneler söylüyor; bir hayır yapacak, yapmaktan öyle kaçınıyor. “Şuraya borcum var, şöyle senet ödeyeceğim, bir işe giriştim maalesef öyle oldu, böyle oldu...” Bakıyorsun, hiç, ne hayır gelecek vakfa, ne hayrı olacak ne daha büyük bir şey olacak. Adam güya zengin bankada

paraları var, apartmanları var, katları var; satsa her birisi bir kaç yüz milyon eder. Fakat bakıyorsun senin kadar bile rahat değil içi.

Asıl zenginlik gönül zenginliğidir. Bir insan da var ki çalışıyor, pazarda çalışıyor, yük taşıyor filan, zenginine de şeyi dolduruyor midesine, yiyecekleri dolduruyor eve getiriyor güle güle yiyorlar, içiyorlar elhamdülillah, bir ihtiyacın var mı diye sorana Allah'ıma çok şükür, hamdolsun hiçbir ihtiyacım yok, çok şükür bu halime, bugünüme diyor. Teneke kulübede yaşıyor ama gönlü doymuş, zengin. İşte bu adam ötekinden daha zengin. Öteki zengin, fakir; bu fakir, zengin. Neden?

Fakirün küllü zî harsin ğaniyyün küllü men yakna'. "Hırs sahibi her insan fakirdir, kanaatkâr olan herkes zengindir." Dese ki neye ihtiyacın var, "Elhamdülillah üstümde paltom var, elhamdülillah bugün tuzla ekmekle öğle yemeğimi yedim, yanında domates ve soğan da vardı, soframda ekmekle ne kadar tatlı oluyor bilsen... Karnım da doydu, evim de var, elhamdülillah evliyim barklıyım, çocuklarım da iyi insanlar. Ne mutlu bana, daha ne isterim?" diyor birisi.

Öteki zenginin de altında mersedesi var, boğazda köşkü, parası pulu var, para akıyor; “Ya bizim de hayatımız hayat mı, millet ne-relerde nasıl geziyor, biz buralarda sürünüyoruz...” diyor. “Sürünmek dediğin buysa çekil de biraz da biz sürünelim” diyor arkadaşları, hani adamın birisi ziyafette sofraya çökmüş, kaşığı eline almış, kaşıkladıkça “Oh öldüm!” diyormuş; birisi şaka yapmış, “sen çekil de biraz da biz ölelim” demiş.

Kimisi böyle içinde bulunduğu nimetin kadrini kıymetini bile bilmiyor. Nimetin kadrini bilmek nimetin artmasına vesiledir. Kadrini kıymetini bilmemek de eksilmesine, gitmesine sebeptir, bunu da unutmayalım. Nihayet sonuncu hadîs-i şerîfi okuyoruz.

«تَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ؟ [قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ:]

ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ. قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي

أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ،

وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ. حم، م، د، ت، عَنْ أَبِي

هُرَيْرَةَ.»

*E tedrûne me'l-ğıybetü? Kâlû Allâhu ve rasûluhu ea'lemu. Kâle zikruke ehâke bimâ yekrahu. Kîle e fe-raeyte in kâne fî ehî mâ ekûlu. Kâle in kâne fîhi mâ tekûlu fekad iğ-tebtehu. Ve in lem yekun fîhi fekad behettehu.*²

Ahmed b. Hanbel *rahmetullahi aleyh*, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'*ten rivayet etmiş.

e. Gıybet Nedir?

Gıybet biliyorsunuz dinimizde büyük bir yasaktır. Gıybet etmemek lazım.

Gıybet nedir?

Bir kimsenin aleyhinde konuşmaktır. Gıybetin günah olduğu ayetle, hadisle sabittir. Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde buyurmuş ki:

² Sohbet kaydında bu hadis, “*el-Ğıybetü zikruke ehâke bimâ yekrahu. Kâle racülün e fe-raeyte in kâne fî ehî mâ ekûlu. Kâle in kâne fî ehîke mâ tekûlu fe-kad iğtebtehu ve in lem yekun fîhi mâ tekûlu fe-kad.*” şeklinde.

el-Ğıybetü zikruke ehâke bimâ yekrahu.

“Müslüman kardeşini o yokken onun hoşuna gitmeyecek şekilde anmandır, gıybet bu.” Yani o orada olsa, senin sözünü duysa, senin konuşmandan hoşlanacak mı hoşlanmayacak mı? “Hoşlanmaz hocam, yani biraz canı sıkılır.” İşte o gıybet. Yani hoşlanmayacağı bir şekilde arkadaşından, Müslüman kardeşinden bahis açman gıybettir. Hoşlanacağı bir şekilde bir şey bahis açsan o gıybet olmaz. “Ah o kardeşimiz çok iyi insandır, Allah selamet versin, çalışkandır, fedakârdır, güleç yüzlüdür, hayranım kendisine çok seviyorum...” bu gıybet değil tabi lehine çalışıyorsun bir şey değil.

Aleyhinde hoşuna gitmeyecek tarzda olup da, kendi duysa[duyunca] memnun olmayacaksa o kimse hakkında o söylenen sözler gıybettir. Bunu yapmamak lazım.

Bu tarzda tarif edince Peygamber Efendimiz, *Fe-kâle racülün.* “Dinleyenlerden bir adam dedi ki:” *E fe-raeyte in kâne fî ehî mâ ekûlu.* “Ya Resulallah de ki; ben doğru söylüyor isem, o benim söylediğim kusur o arkadaşta gerçekten varsa o zaman da gıybet olur mu? Yani mesela ben o adama tilki dedim,

tilkiliğini gördüm ondan tilki dedim. Veya korkağın teki dedim, korkaklığını gördüm de ondan öyle dedim veyahut yalancı dedim, bir yalanını yakaladım da ondan dedim. Yani sözüm doğruysa, ondan dediysen benim söylediğim o adamda hakikaten varsa?”

Kâle in kâne fî ehîke mâ tekûlu fekad iş-tebtehu. Peygamber Efendimiz buyurdu ki, “Eğer senin dediğin o adamda gerçekten mevcutsa işte o zaman sen onu gıybet etmişsin demektir, günahdır.” *Ve in lem yekun fîhi mâ tekûlu.* “Eğer senin dediğin o adamda yoksa,” *Fe-kad.* “O zaman sen o adama iftira ettin demektir. O katmerlidir, gıybetten de daha günah. O adamda senin söylediğin kusur var da söylüyorsan gıybet etmiş oluyorsun. Yoksa söylüyorsan o zaman yaptığın şey daha fenadır, o zaman iftira atıyorsun, olmayan bir şeyi söylüyorsun, o daha büyük günahdır.” dedi.

O bakımdan muhterem kardeşlerim Allah dilimizi tutmayı bize öğretsin. Maalesef, maalesef bu gıybetten kurtulmak çok zor oluyor. Kurtulamadığımız için de zarara çok uğruyoruz. Allah bizi kardeşlerimizi sevmeye muvaffak etsin. Kusurlarını görmemeyi, ku-

surlarını görsek bile örtmeyi, affetmeyi, gıybet etmemeyi, birbirimizle muhabbetli geçinmeyi öğrenelim.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

23 Cemâziye'l-Evvel 1409 / 31.12.1988

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

